

Geoffrey Chaucer (sa. 1343-1400) – The Canterbury Tales – Kenterboarger Teltsjes

- Oersetting út it Midingelsk wei yn it Frysk: Klaas Bruinsma
 - Omstaverjen, digitalisearjen en publikaasje op it ynternet: drs. Sytze T. Hiemstra, Drachten
 © Klaas Bruinsma, Drachten, 2018

It teltsje fan de abbekaaf ('The Man of Law's Tale')

*Ynlieding ta it Teltsje fan de Abbekaaf*¹

*De wurden fan de Kastlein ta it Selskip*²:

- En ús Kastlein hie sjoen, de held're sinne
 Hie fan syn baan boppe de kym it rinnen
 't fjirde part dien, plus in healoer' en eat.
 En ek al wied er net sa bot geleard,
5. hy wist dochs wol, d' achtjinde dei wie 't hjoed³
 fan moann' april, boade nei maaie stjoerd.
 En hy seach ek, dat eltse beam syn skaad
 wie no yn langte fan deselde graad
 as dy't it rjochtopsteande lichem hie.
10. Sadat oan 't skaad wol te berekk'njen wie,
 dat Febus⁴ mei syn helder skinend eech
 wie fiif en fjirtich graden kleaun omheech.
 En op dy dei op dizze Noarderbridte
 wie 't dus tsien oere, koe de man bemjitte.
15. Tel skuord' er 't hynder om en hy ornearre:
 "Hearen, ik moanje jimme allegearre.
 In fjirde part fan dizze dei is fuort.
 No, by de leafde fan Sint Jan en God,
 ferlies gjin tiid, as 't leit yn jimme macht.
20. Hearen, de tiid fergiet by dei en nacht;
 slûpt stikem fuort, as wy lizze te sliepen;
 troch sleuwens ek, al ha wy d' eagen iepen,
 lykas de stream, dy't nea wer keart of swinkt,
 mar fan de bergen nei de flakte sinkt.
25. En Séneca en mannich wiisgear miste
 't ferlies fan tiid slimmer as goud yn kiste.
 Ferlies fan guod kin goedmakke opnij.
 "Ferlies fan tiid bringt ús tenein", sei hy,
 omdat dy nimmer net werom him keart,
30. sa min as Maaikes keine fammesteat,
 wannear't hja dy ferlear yn glandichheid.
 Lit ús net skimmelje yn sleuwichheid.
 Hear Abbekaaf, toe, by jo sill'gens, sis

¹ 'The Introduction to The Man of Law's Tale' (Fragmint II, Groep B¹); it folsleine *Teltsje fan de Abbekaaf* bestiet út 1190 rigels.

² 'The wordes of the Hoost to the campaignye'

³ 18 april 10 oere (1386?)

⁴ *Foibos Apollo* is hjir de sinne.

- no jo ferhaal ús, lykas ôfpraat is.
35. Jo binne bûn troch frij byfal te sizzen,
jo by myn oardiel hjiryn del te lizzen.
Ferfolje jo belofte no mei-ien.
Dan ha jo oan jo plicht alteast foldien.”
“Kastlein,” sei d’ oar, “by God! ’k stim ta, sa’t heart.
40. ’t Akkoart ferbrekk’ is myn bedoeling net.
Belofte makket skuld, en ik wol jerne
oan myn ûnthjit foldwaan, sil ’k jo erkenne.
Deselde wet dy’t d’ ien de oare stelt,
moat er nei rjocht hantearje foar himsels.
45. Sa seit ús wet. Lykwols sis ik: ’k Moat falle,
ik kin op ’t stuit gjin nuttich teltsje stalle,
sa’t *Chaucer* – ek al is er dom oan ’t griemen
mei metra en net tûk yn ’t keunstich rimen –
ferteld hat yn sok Ingelsk as ferstien
50. yn âlde tiden; dat wit mannichien.
En, leave broer, hat er it net ferteld
yn ’t ien’ boek, dan hat hy ’t yn ’t oar’ wol meld.
Hy hat fan minners sein al wat har rakket,
mear as wêrfan’t Ovídius melding makket
55. yn syn Heróides⁵. Wêrom wer stinne
oer stoarjes dy’t alear ferhelle binne?
Yn jeugd fan Kéuks en Alkúonee⁶.
En sûnt hat er ferhelle fan in see
fan nomm’le froulju en har frijerstal.
60. Wa’t yn syn tsjokke boekdiel sneupe wol,
Hill’gen fan Cupido⁷ beneamd, dy kin
de djippe wûnen fan Lucretia sjen
en ’t lot fan Thisbe, faam fan Babylon.
Foar falsk’ Enéas brocht Dido har om,
65. hoe’t Fullis beam om har Demofon waard,
Deianira⁸ en Hermióné ferstaat
oer Ariadne en Hupsípílee
en ’t toarre eilân⁹ riizjend út ’e see,
Leánder dy’t ferdronk om Hero, syn lea.
70. Hélena’s¹⁰ triennen en it skriklik wea
fan faam Briséis¹¹ en Laodameia

⁵ Hjir *Epistels* neamd; fiktive brieven fan froulju oan har helden (‘Heroes’).

⁶ Ceyx en Alcyone, Boek IX.

⁷ *The Seintes Legende of Cupide* = *The Legend of Good Women* (in dreamfisioen fan Chaucer) fan likernôch 1387); acht fan de neamde froulju wurde net behannele yn de ‘Legend of Pyramus and Thisbe’, Ovidius, *Metamorphoses* (1575), Boek IV. As trouwe froulju wurde neamd: 1 Alkúoné, 2 Lucretia, 3 Thisbe, 4 Dido, 5 Fullis, 6 Deianeira, 7 Hermióné, 8 Ariadne, 9 Hupsípulé, 10 Hero, 11 Hélena, 12 Briséis, 13 Laodameia, 14 Medéa, 15 Hypermnestra, 16 Penélopé, 17 Alkestis, 18 Kánaké (waard falsk beskuldige fan ynsest mei har broer).

⁸ Deianira: *Metamorphoses*, Boek IX; de brieven fan D, H, A en H yn *Ariadne*, Boek VIII (Ovidius syn *Heróides*, in bondel mei 15 gedichten).

⁹ Naxos, dêr’t Ariadne efterlitten waard.

¹⁰ Frou fan Menelaos, skaakt troch Paris fan Troje.

¹¹ B. wie in kriichsfinzen leaf fan Akhilleus, him ôfnommen troch legeroanfierder Agamemnon (dy’t troud wie mei Klytaimnestra, de healsus fan Helena).

- de wredens fan de keninginn' Mèdeia;
 dy liet har bern ophingje oan de hals;
 hja fûn har Jason, yn de leafdde falsk!
75. Hypermnestras, Penélopé, Alkestis,
 hy seit, dat jimme houlikstrou de bêst' is.
 Lykwols, hy hat gjin wurd skreaun, wrychtich nee,
 oer 't foarbyld fan ferdoarne Kánakee¹²,
 dy't har broer leav' yn sûnd'ge frijerij.
80. Fan sokke flokte stoarjes sis ik: fij!
 Of dy fan Tyro Apollónius¹³,
 hoe't dy ferflokte foarst Antíochus
 – in stoarje te ôfgryslík om te lêzen –
 Syn dochter rôve 't keine fammewêzen¹⁴.
85. doe't hy krankyl har op 'e flier delsmiet.
 Reden dat *Chaucer* hoeden skrom neiliet
 en skriuw wat del yn ien fan syn ferhalen¹⁵
 fan sokke ûnnatoerlike skandalen.
 Ik helj' ek soks net op, fine jim 't goed.
90. Mar wat ferhaal sil 'k dán fertelle hjoed?
 'k Wol net ferlike mei Piéros' dochters¹⁶,
 Dy't dryst de Muzen dagen yn har sljochpens.
 Yn de Metamorfoazen¹⁷ wurdt dat sein.
 Mar fierders yntressearr't it my gjin grein,
95. dat ik fier nei him kom mei fodderijen.
 Ik praat yn proaza, gun him rymlerijen.”¹⁸
 Mei ernstich antlit, die er it begjinnen
 fan syn ferhaal, sa't jimme hearre kinne.¹⁹

¹² Heróides XI.

¹³ Apollonius fan Tyrus yn *Gesta Romanorum*, neiferteld troch John Gower yn syn *Confessio Amantis*.

¹⁴ 'maagdelijkheid' (Holl.), *virginitas*.

¹⁵ sermons = preken; Chaucer ferlelt gjin 'ûnnatoerlike ferhalen' = seksuele misdieden.

¹⁶ Dochters dy't de Muzen útdagen ta sjongen en foar straf feroare waarden yn ekstern.

¹⁷ Ovídius syn *Metamorphoses* (Boek V), oerset yn it Frysk as *Feroarings fan Stal*.

¹⁸ 'Ik' is de sprekker (de abbekaate) en 'him' is Chaucer.

¹⁹ Hjirnei folget *The Prologue of the Man of Law's Tale* ('*The Prologue of Mannes Tale of Law*'), in *Klacht oer earmoede* fan 5 x 7 = 35 rigels (r. 99 o/m r. 133). It saneamde 'rhyme royal' is troch Chaucer yntrodusearre: strofen fan 7 rigels fan 5 jamben (pentameter), rymjend ab.ab.bc.c/ababbcc. Dêrnei folget it foarste part 'Heere begynneth the Man of Lawe his tale' (r. 134 o/m 385) en oan de ein stiet: 'Explicit prima pars' (d.w.s. 'Hjir einiget it foarste part'). It twadde part begjint mei 'Sequitur pars secunda' (r. 388 o/m r. 875), einigjend mei 'Explicit secunda pars'. Dan komt it tredde diel 'Sequitur pars tercia' (r. 876 o/m r. 1162) en dat wurdt ôfsletten mei 'Heere endeth the tale of the Man of Lawe'. In neiwurd ('The Epilogue of The Man of Law's Tale' (r. 1163 o/m r. 1190) slút it gehiel ôf.

